

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2026-1-17>

Є. М. Калінін, Л. Г. Харченко

*ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Лубни, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9451-2335> – Калінін Є. М.
<https://orcid.org/0000-0002-4157-0216> – Харченко Л. Г.

 lyudmula.kharchenko@gmail.com

ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ-ВПО В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено практику соціального супроводу дітей із числа внутрішньо переміщених осіб у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. Обґрунтовано актуальність проблеми крізь призму забезпечення права дитини на безпечну, доступну й безперервну освіту, збереження її емоційної рівноваги, підтримки адаптації до нового соціального й освітнього середовища. На основі аналізу нормативно-правових документів і сучасних наукових праць уточнено сутність соціального супроводу дітей-ВПО як комплексної міждисциплінарної діяльності, що поєднує соціально-педагогічну підтримку, психологічну допомогу, освітньо-організаційний супровід, посередництво між родиною та інституціями, а також створення умов для інтеграції дитини в класний колектив і громаду. Узагальнено наукові підходи до визначення провідних напрямів такої роботи в шкільній практиці. Виокремлено первинну соціально-педагогічну діагностику потреб і ризиків, адаптаційно-інтеграційну роботу, психосоціальну підтримку, освітньо-організаційний супровід, роботу з родиною та міжвідомчу взаємодію. Охарактеризовано найбільш продуктивні форми й методи соціального супроводу, серед яких індивідуальні консультації, адаптаційні групи, тренінгові заняття, класні години підтримувального змісту, інтеграційні заходи, арт-терапевтичні та рефлексивні практики, кейс-менеджмент, педагогічний консилиум, партнерська взаємодія з батьками. Доведено, що сучасний соціальний супровід дітей-ВПО має бути комплексним, персоніфікованим, чутливим до травматичного досвіду та спрямованим на формування відчуття безпеки, життєстійкості, комунікативної компетентності й повноцінного включення дитини в освітнє середовище. Ефективний соціальний супровід дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти є важливою умовою їх успішної адаптації, емоційної стабілізації та повноцінного включення в освітнє середовище.

Ключові слова: діти-ВПО, соціальний супровід, заклад загальної середньої освіти, адаптація, безпека.

E. M. Kalinin, L. G. Kharchenko

State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Lubny, Ukraine

PRACTICE OF SOCIAL SUPPORT OF IDP CHILDREN IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

The article highlights the practice of social support for children from among internally displaced persons in secondary education institutions under martial law. The relevance of the problem is substantiated through the prism of ensuring the child's right to safe, accessible and continuous education, preserving their emotional balance, and supporting adaptation to a new social and educational environment. Based on the analysis of regulatory documents and modern scientific works, the essence of social support for IDP children is clarified as a complex interdisciplinary activity that combines social and pedagogical support, psychological assistance, educational and organizational support, mediation between the family and institutions, as well as creating conditions for the child's integration into the classroom and community. Scientific approaches

to determining the leading directions of such work in school practice are summarized. The primary socio-pedagogical diagnostics of needs and risks, adaptation and integration work, psychosocial support, educational and organizational support, work with the family and interagency interaction are highlighted. The most productive forms and methods of social support are characterized, including individual consultations, adaptation groups, training sessions, classroom hours of supportive content, integration activities, art therapy and reflective practices, case management, pedagogical consultation, partnership interaction with parents. It is proven that modern social support for IDP children should be comprehensive, personalized, sensitive to traumatic experience and aimed at forming a sense of security, resilience, communicative competence and full inclusion of the child in the educational environment. Effective social support for IDP children in general secondary education institutions is an important condition for their successful adaptation, emotional stabilization and full inclusion in the educational environment.

Key words: IDP children, social support, general secondary education institution, adaptation, security.

Постановка проблеми. Воєнні події, масове внутрішнє переміщення населення, руйнування усталених соціальних зв'язків і зміна освітнього середовища істотно загострили питання забезпечення права дитини на безпечне, безперервне й доступне навчання. Для дітей із числа внутрішньо переміщених осіб заклад загальної середньої освіти виконує освітню, соціально-захисну, комунікативну та інтеграційну функції. Нормативну основу такого підходу становлять: Закон України «Про освіту», який закріплює право на якісну й доступну освіту, принципи недискримінації та безпечного освітнього середовища; Закон України «Про повну загальну середню освіту», де гарантовано рівний доступ до здобуття повної загальної середньої освіти й підтримано різні форми її організації; Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», що визначає правові гарантії захисту цієї категорії громадян і, зокрема, дітей [6; 7; 8].

Підвищену значущість проблеми посилюють сучасні підходи держави до психологічної та соціально-педагогічної підтримки учасників освітнього процесу у воєнний період. У листі МОН України щодо діяльності психологічної служби в системі освіти наголошено на систематичній і поетапній психологічній допомозі дітям, які переживають наслідки війни, переселення, втрат і тривалого стресу. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу також орієнтує школу на щоденну емоційну підтримку, своєчасне виявлення труднощів адаптації, міжвідомчу взаємодію та допомогу фахівців. За таких умов соціальний супровід дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти слід розглядати як цілісну практику захисту прав дитини, нормалізації її емоційного стану, налагодження взаємодії з класним колективом, педагогами, сім'єю та громадою [9; 14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підтримки дітей-ВПО розкрито в монографіях, посібниках та науково-методичних

працях. Так, у монографії «Вимушені переселенці: соціально-педагогічні проблеми і досвід підтримки» Т. Алексеєнко, Л. Гончар, Т. Куниця, Д. Бибик систематизували соціально-педагогічні ризики внутрішнього переміщення та окреслили практики підтримки дітей і сімей у приймаючих громадах [2]. У посібнику «Соціально-педагогічний супровід дітей вимушених переселенців» за редакцією Т. Алексеєнко розкрито алгоритм розроблення й реалізації технології супроводу, поєднано індивідуальні та групові форми роботи, показано роль шкільного соціального педагога й практичного психолога [1]. Праця В. Лютого та А. Дулі присвячена сім'ям ВПО з дітьми, поглиблює розуміння потреб і запиту на соціальну підтримку [4]. Навчально-методичний посібник за редакцією С. Сапіги представляє модель соціально-педагогічної та психосоціальної підтримки дітей із числа ВПО в умовах воєнного часу та зосереджує увагу на розвитку життєстійкості й особистісного потенціалу [11]. Однак питання практики соціального супроводу дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти потребує уточнення та виокремлення провідних напрямків, форм і методів її реалізації в сучасних умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – здійснити узагальнення практики соціального супроводу дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний супровід дітей-ВПО у шкільному середовищі доцільно тлумачити як комплексну міждисциплінарну діяльність, що поєднує соціально-педагогічну підтримку, психологічну допомогу, організацію безпечної освітньої взаємодії, посередництво між сім'єю та інституціями, а також створення умов для повноцінного включення дитини в життя класу і громади. Важливим у нашому дослідженні є підхід Ю. Жданович, яка наголошує на необхідності розглядати підтримку дітей вимушених переселенців як систему заходів суб'єктів соціально-педагогічної

роботи, спрямовану на надання допомоги дітям вимушених переселенців, де триває військовий конфлікт, у процесі їх соціалізації, орієнтованої на визначення інтересів і потреб, створення умов для успішної адаптації до нових умов поселення, подолання стресу, поліпшення соціально-психологічного стану [3, с. 211]. Наукові положення дослідниці допомагають окреслити базову логіку шкільного супроводу дітей-ВПО: 1) діагностування потреб; 2) визначення ризиків; 3) налагодження підтримувального середовища; 4) добір адекватних форм соціального супроводу.

Значущою вважаємо є наукова розвідка М. Чикалової та Н. Юхно, що стосується організації освітнього процесу в умовах повномасштабних бойових дій. Авторки доводять, що для дітей з числа внутрішньо переміщених осіб важливими є варіативність форм навчання, поєднання очного, змішаного, дистанційного та індивідуального форматів, урахування освітніх втрат, доступу до гаджетів, інтернету та гнучких режимів включення в навчальну діяльність. Погоджуємося з міркуваннями вищезазначених дослідниць, які відзначають, що соціальний супровід у школі не може обмежуватися психологічною допомогою: він охоплює допомогу в організації навчального маршруту, попередження повторної дезадаптації, збереження навчальної мотивації та підтримку зв'язку між дитиною, школою за місцем попереднього навчання і закладом, який її приймає [13].

Поділяємо думку В. Тірон та О. Зубченко, котрі розглядають відчуття дому як один із важливих чинників успішного пристосування до нових життєвих обставин і соціальних зв'язків, обґрунтовують, що створення інклюзивного та толерантного середовища поза межами нового дому допомагає дітям ВПО швидше відчутти себе частиною громади [12].

Не можемо оминати увагою наукові висновки М. Лехолетової, А. Дулі та В. Спіріна щодо інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади, які вважають, що «... інтеграція ВПО в приймаючі громади буде успішною за умов: налагодження інформаційно-комунікаційного компонента між усіма зацікавленими сторонами та сформованості принципів толерантності; подолання соціокультурних конфліктів між ВПО й членами приймаючих громад; залучення ВПО до ухвалення рішень у приймаючих громадах (участь у консультативно-дорадчих органах з питань ВПО); здійснення психологічного супроводу ВПО; надання безоплатної правової допомоги та/або соціальної послуги представництва інтересів; створення робочих місць для

ВПО та підтримки соціального підприємництва; організації програм підвищення кваліфікації та/або перекваліфікації ВПО; створення рівного доступу до освіти й можливостей для відпочинку; налагодження командної взаємодії через спільну волонтерську діяльність; розвиток соціальної згуртованості громади; включення ВПО з дітьми в соціально-виховне середовище приймаючих громад; самоорганізації життєдіяльності» [10, с. 35].

Цінним для нашої розвідки є дослідження А. Маслової та А. Криворотько, яке полягає в обґрунтуванні соціально-педагогічного супроводу дітей із родин ВПО як багатоетапного процесу. Авторки пов'язують його результативність із персоніфікованою підтримкою, розвитком соціальної компетентності, громадянської позиції, комунікативних навичок і лідерського потенціалу. Доцільно звернутися до поглядів дослідниць, котрі підкреслюють, що в умовах війни шкільний супровід має виконувати компенсаторну й виховну функцію, допомагаючи дитині відновлювати відчуття причетності до спільноти, зберігати позитивну ідентичність і долати ізоляцію. Концепція, запропонована А. Масловою та А. Криворотько, сприяє глибшому розумінню ролі школи як осередку щоденної соціалізації дітей-ВПО [5].

Окремий напрям сучасної практики супроводу становить робота з родиною та найближчим соціальним оточенням дитини. Вбачаємо цінність у наукових ідеях В. Лютого та А. Дулі, які зосереджуються на потребах сімей ВПО з дітьми, запиті на різні види допомоги. Для шкільного середовища цей підхід означає необхідність соціального консультування батьків, інформування їх про освітні й соціальні права дитини, сприяння зверненню до послуг громади, залучення родини до індивідуального планування підтримки, а також налагодження груп взаємодопомоги. Розділяємо точку зору дослідників, відповідно до якої підтримка сильних сторін сім'ї та орієнтація на життєстійкість створюють продуктивніші умови для довготривалої адаптації, ніж модель, зосереджена виключно на дефіцитах і травмах [4].

Таким чином, узагальнення наукових праць надає змогу виокремити провідні практичні напрями соціального супроводу дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти. Перший напрям: первинна соціально-педагогічна діагностика, що охоплює виявлення освітніх втрат, труднощів адаптації, емоційного стану, комунікативних бар'єрів та сімейних потреб. Другий напрям: адаптаційно-інтеграційна робота,

яка реалізується через наставництво, підтримку в класному колективі, групі заняття, правила безпечної взаємодії, профілактику стигматизації та булінгу. Третій напрям: психосоціальна підтримка, що включає індивідуальні консультації, тренінгові та арт-терапевтичні форми, емоційне розвантаження, розвиток навичок саморегуляції і життєстійкості. Четвертий напрям: освітньо-організаційний супровід, пов'язаний із вибором форми навчання, адаптацією вимог, координацією з учителями-предметниками, індивідуалізацією темпу та змісту навчання. П'ятий напрям: робота з родиною та міжвідомча взаємодія, у межах якої школа координує контакти з соціальними службами, медичними установами, громадськими організаціями, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та іншими суб'єктами допомоги.

Наукові положення вищезазначених дослідників допомагають окреслити також сучасні форми і методи соціального супроводу дітей-ВПО у шкільній практиці. До найбільш продуктивних форм належать індивідуальний соціальний супровід, консультації для батьків, малі адаптаційні групи, тренінгові заняття, класні години підтримувального змісту, майстерні спільної діяльності, інтеграційні заходи в межах шкільної громади, міждисциплінарні команди супроводу. Серед методів провідне місце посідають бесіда, спостереження, педагогічний консилиум, кейс-менеджмент, елементи арт-терапії, казкотерапії, проєктні техніки, рефлексивні вправи, методи ненасильницької комунікації, медіація конфліктних ситуацій, індивідуалізація освітніх вимог та технології партнерської взаємодії з батьками. У науковому дискурсі цінною є позиція дослідників, що полягає в переході від епізодичної допомоги до програмно організованого довготривалого супроводу.

Висновки. Отже, практика соціального супроводу дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти є комплексною системою міждисциплінарної допомоги, у межах якої поєднуються соціально-педагогічний, психологічний, освітньо-організаційний та комунікативний компоненти. Найважливішими сучасними формами і методами такого супроводу виступають: первинна діагностика потреб дитини і родини; індивідуальний соціальний супровід; адаптаційні групи та тренінги; консультації для батьків; групі інтеграційні заходи в класі; арт- і казкотерапевтичні практики; координація між школою, родиною, соціальними службами та громадою; гнучке поєднання очної, змішаної, дистанційної й індивідуальної форм навчання. Науковий аналіз фахових праць надав підстави виокремити три

провідні характеристики сучасного соціального супроводу дітей-ВПО: комплексність і міжвідомчість; персоніфікованість і чутливість до травматичного досвіду; спрямованість на інтеграцію дитини у класний колектив і громаду через розвиток життєстійкості, комунікативної компетентності та відчуття безпеки.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні й експериментальній перевірці моделей міжвідомчого соціального супроводу дітей-ВПО в закладах загальної середньої освіти з урахуванням вікових особливостей, освітніх втрат, цифрових форматів підтримки та ресурсів територіальної громади.

Список літератури:

1. Алексєєнко Т. Ф., Бибик Д. Д., Гончар Л. В., Куниця Т. Ю. Соціально-педагогічний супровід дітей вимушених переселенців : посібн. / за ред. Т. Ф. Алексєєнко. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 208 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723131/>
2. Алексєєнко Т. Ф., Гончар Л. В., Куниця Т. Ю., Бибик Д. Д. Вимушені переселенці: соціально-педагогічні проблеми і досвід підтримки : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 240 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723129/>
3. Жданович Ю. М. Соціально-педагогічна підтримка дітей вимушених переселенців як наукова проблема. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2015. Вип. 19, кн. 1. С. 204–213. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/107220/1/%D0%96%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%AE.%D0%9C..pdf>
4. Лютий В., Дуля А. Сім'ї внутрішньо переміщених осіб з дітьми: потреби та стратегії опанування складними обставинами. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 1. С. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.7>
5. Маслова А., Криворотько А. Соціально-педагогічний супровід дітей із родин ВПО в умовах війни. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2025. № 1 (34). С. 51–55. DOI: <https://doi.org/10.33842/22195203-2025-34-135-51-55>
6. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18>
7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
8. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/463-20>
9. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників

щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу : наказ МОН України від 15.05.2023 № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0560729-23>

10. Лехолетова М. М., Дуля А. В., Спіріна В. Є. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади. *Соціальна робота та психологія: освіта і наука*. 2025. Вип. 1. С. 30–36. DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-1-5>

11. Сапіга С. В., Спіріна Т. П., Горчинський Р. А., Дорошок Д. В. Соціально-педагогічна та психосоціальна підтримка дітей із числа внутрішньо переміщених осіб у період літнього оздоровлення в умовах воєнного часу : навч.-метод. посібн. / за ред. С. В. Сапіги. Київ : ФОП Буря О. Д., 2023. 182 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47182/>

12. Тірон В. О., Зубченко О. С. Відчуття дому як чинник соціально-психологічної адаптації дітей ВПО у приймаючих громадах (на прикладі м. Ямпіль Вінницької області). *Вікова та педагогічна психологія*. 2025. Вип. 77. Т. 1. С. 137–143. DOI: <https://doi.org/10.32782/hbts.77.1.22>

13. Чикалова М., Юхно Н. Особливості освітнього процесу в умовах повномасштабних бойових дій. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 3. С. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22>

14. Щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в умовах воєнного стану : лист МОН України від 02.08.2022 № 1/8794-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v8794729-22>

References:

1. Aliksieienko, T. F., Bybyk, D. D., Honchar, L. V., & Kunytsia, T. Yu. (2020). *Sotsialno-pedahohichnyi suprovid ditei vymushenykh pereselentsiv: posibnyk* [Social and pedagogical support of forcibly displaced children: manual]. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD, 208 p. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723131/> [in Ukrainian].

2. Aliksieienko, T. F., Honchar, L. V., Kunytsia, T. Yu., & Bybyk, D. D. (2020). *Vymusheni pereselentsi: sotsialno-pedahohichni problemy i dosvid pidtrymky: monohrafiia* [Forcibly displaced persons: social and pedagogical problems and support experience: monograph]. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD, 240 p. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723129/> [in Ukrainian].

3. Zhdanovych, Yu. M. (2015). *Sotsialno-pedahohichna pidtrymka ditei vymushenykh pereselentsiv yak naukova problema* [Social and pedagogical support of forcibly displaced children as a scientific problem]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 19 (1), 204–213. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/107220/1/%D0%96%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%AE.%D0%9C..pdf> [in Ukrainian].

4. Liutyi, V., & Dulia, A. (2023). *Simi vnutrishno peremishchenykh osib z ditmy: potreby ta stratehii*

[Families of internally displaced persons with children: needs and strategies for coping with difficult circumstances]. *Vvichlyvist. Humanitas – Humanitas*, 1, 49–58. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.7> [in Ukrainian].

5. Maslova, A., & Kryvorotko, A. (2025). *Sotsialno-pedahohichnyi suprovid ditei iz rodyn VPO v umovakh viiny* [Social and pedagogical support of children from internally displaced families under wartime conditions]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohika*, (34), 51–55. <https://doi.org/10.33842/22195203-2025-34-135-51-55> [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 № 1706-VII* [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons: Law of Ukraine dated 20.10.2014 No. 1706-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18> [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII* [On education: Law of Ukraine dated 05.09.2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *Pro povnu zahalnu seredniu osvitu: Zakon Ukrainy vid 16.01.2020 № 463-IX* [On complete general secondary education: Law of Ukraine dated 16.01.2020 No. 463-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/463-20> [in Ukrainian].

9. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2023). *Pro zatverdzhennia Typovoi prohramy pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv shchodo nadannia psykholohichnoi pidtrymky uchasnykam osvitnoho protsesu: nakaz vid 15.05.2023 № 560* [On approval of the Standard advanced training program for pedagogical workers on providing psychological support to participants in the educational process: Order dated 15.05.2023 No. 560]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0560729-23> [in Ukrainian].

10. Lekholetova, M. M., Dulia, A. V., & Spirina, V. Ye. (2025). *Intehratsiia vnutrishno peremishchenykh osib u pryimaiuchi hromady* [Integration of internally displaced persons into host communities]. *Sotsialna robota ta psykholohiia: osvita i nauka – Social Work and Psychology: Education and Science*, 1, 30–36. <https://doi.org/10.32782/3041-1351/> [in Ukrainian].

11. Sapiha, S. V., Spirina, T. P., Horchynskiy, R. A., & Doroshok, D. V. (2023). *Sotsialno-pedahohichna ta psykhosotsialna pidtrymka ditei iz chysla vnutrishno peremishchenykh osib u period litnoho ozdovlennia v umovakh voiennoho chasu: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Social-pedagogical and psychosocial support of children from among internally displaced persons during summer recreation under wartime conditions: educational and methodological manual]. Kyiv: FOP Buria O. D., 182 p. Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47182/> [in Ukrainian].

12. Tiron, V. O., & Zubchenko, O. S. (2025). Vidchuttia domu yak chynnyk sotsialno-psykholohichnoi adaptatsii ditei VPO u pryimaiuchykh hromadakh (na prykladi m. Yampil Vinnytskoi oblasti) [A sense of home as a factor in the socio-psychological adaptation of internally displaced children in host communities (a case study of Yampil, Vinnytsia region)]. *Vikova ta pedahohichna psykholohiia – Developmental and Pedagogical Psychology*, 77 (1), 137–143. DOI: <https://doi.org/10.32782/hbts.77.1.22> [in Ukrainian].

13. Chykalova, M., & Yukhno, N. (2023). Osoblyvosti osvitnoho protsesu v umovakh povnomasshtabnykh boiovykh dii [Peculiarities of

the educational process under conditions of full-scale hostilities]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Educational Journal*, 3, 13–22. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22> [in Ukrainian].

14. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). Shchodo diialnosti psykholohichnoi sluzhby u systemi osvity v umovakh voiennoho stanu: lyst vid 02.08.2022 № 1/8794-22 [On the activity of the psychological service in the education system under martial law: Letter dated 02.08.2022 No. 1/8794-22]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/v8794729-22> [in Ukrainian].

Є. М. Калінін, Л. Г. Харченко

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 20.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026